

Že by už i R u d a H a v e l ?

Rudu Havla si nedovedu představit starého. Nemyslím duchem. Duch, ten nikdy nestárne, nebyl-li starý už v mládí. Ale nedaří se mi to ani jinak. I když musím uznat, že by dnes Ruda nebral schody po čtyřech, což byl jeho normální výstup do našeho společného pracoviště ve čtvrtém poschodí v Karlově ulici 4. Jak vystupoval do schodů potom na Národní třídě a ještě později na Strahově, to už nevím. Ale v Karlovce ty jeho čtyři schody vidím po dnes - a jeho štíhlou postavu na nich. A nevěřím, že by tu štíhlost ztratil. Že by měl sebemenší břicho. Nene. Vidím ho, jak byl: estéta, jemného, plachého. - Jen tak, mezi jedním pracovním dopolednem (a odpoledne se úředně nepracovalo; jen "nadplánově"; jen kdo chtěl) - jen tak mezi jedním pracovním dopolednem se stačil oženit. Je pravda, že z Karlovky 4 je to ke Clam-Gallasovu paláci, kde se obřad odbýval, co by kamenem dohodil. Ale byl to výkon! Aby nikdo nic nepostřehl. Že se udál krok pro něho tak důležitý.

Moc lituji, že jsem jeho přítomnosti užil tak málo. Těch dvanáct měsíců společné práce v Kanceláři slovníku jazyka českého zůstalo pro mne kouzelnou oázou vzpomínek. I když jsem vlastně do svatyně jeho soukromých zájmů ponahlédl až po svém odchodu z Prahy. Nesoustavně a spíš náhodně. O svatyni píšu i proto, že jsem zjistil, že byl

právě asi tehdy středem jeho zájmu básník mně nejmilejší. Ruda se zajímal o vlivy staroindické filozofie na formaci myšlenkového světa Otokara Březiny. A samostatně badatelsky řešil otázku vlivu Schopenhauerova na Březinu. Kdo ty stati čte, cítí, že nejsou psány proto, "abych něco za sebou měl (a něco z toho měl)", že je to věc a potřeba jeho srdce. Jeho kolegové vědí o jeho pracích dalších, známá je jeho velká činnost ediční. Ale tenkrát po válce - koncem roku 1945 a v roce 1946 - se vlastně životní a pracovní plány všech nás tří obyvatelů jedné komůrky v té Karlovce, Rudy Havla, Lojzika Jedličky a mne (pár letních měsíců 1946 sem chodíval i Jaromír Bělič, ale neseděl tu), teprve v mlhách rodily. Nikdo z nás by nebyl mohl tehdy uhádnout (až snad na Běliče), kam ho nakonec osud skutečně postaví. Bylo to stadium rozletu. Spíš vlastně orientace a debat, k nimž poválečný vývoj dával tolik podnětů. Účastnil se jich vedle nás tří i staříček Quido Hodura, vlastně nestor našeho prvního akademického slovníku. Při vši své nevýslovné laskavosti a lidské dobrotivosti neuvěřitelný politický radikál: "Stanislav Kostka Neumann a já," říkával. Dotvrzoval, že oni dva byli pro nejradikálnější řešení, tj. zapojení Československa do SSSR. Podle toho "St.K. Neumann a já" je vidět, že ani další přítel Hodurův, tj. Zdeněk Nejedlý, takové řešení nezastával. Ale to už jsem hodně odběhl... Při takových debatách sameto-

vý hlas Rudův uklidňoval. I když nezapíral stanovisko. Nevím, jak chudák snášel můj hlas rozhodně nesametový. Že však mi zachoval dobrou památku, o tom svědčí jeho "Ballada, kterou jsem zpíval po odchodu Franty Kopečného". Moc si jí vážím, nikdy se nebudu moci revanšovat. Refrén všech čtyř decim "z tvých četných tváří jedna dnes je jistá: / Byls přesvědčením vždycky anarchist" mě dnes upomíná na jedno důvěrné "přátelské" posezení s Trávníčkem: ten mi v nebásnickém klimaxu vy počítával se stupňujícím se rozhorlením vady, kterými jsem podle ^{e)} jeho mínění kazil svou vědu i svou kariéru: a to proto, že jsi strukturalista (1); a to proto, že jsi idealista (2); a to proto, že jsi nihilista (3). Ruda Havel ho předešel svérázným uvedením na společného jmenovatele.

Zůstává mezi námi jeden nevyřešený a asi už neřešitelný bod: Nějaký čas po mém odchodu z Prahy obrátil se na mne R.H. s prosbou o zapůjčení Vančurových dopisů a já mu ty asi dva nebo snad dokonce tři dopisy, které jsem měl od Vančury z doby své krátké spolupráce s ním (byl jsem jeho jazykovým poradcem), půjčil.^{x/}

^{x/} Konkrétně šlo o texty Obrazů a Rodiny Horvátovy. Moje snaha uchránit Vančurův text od školometských zásahů zůstala stejně marná. To, co jsem "zanedbal", opravil horlivý a "Pravidel hledící^{ch}/k" dobře znalý tiskárenský korektor.

Byl bych na věc zapomněl, kdyby se nebyl po čase ozval
znova buď Ruda sám, nebo spíš někdo jiný na jeho pod-
nět s podobnou žádostí. Rudolf Havel připouštěl, že se
mu mohly dopisy během stěhování z Jiřinkové ulice do Há-
jů, do mnohem menšího bytu, kdy se musil zříct mnoha ku-
sů své knihovny, ztratit. Jenomže hle! Potřetí přišla
s touto žádostí - "na doporučení prof.Havla" - dr.Eva
Bílková. A tak figuruju po vlastech českých jako maji-
tel Vančurových dopisů, o nichž už dlouhá léta nevím a
patrně vědět nebudu. Ale jak neodpustit tuto falešnou
fámu Rudovi Havlovi (který to má na svědomí), když mi
napsal takovou krásnou baladu a když ho mám i bez ní
tak rád!

F r a n t i š e k K o p e č n ý